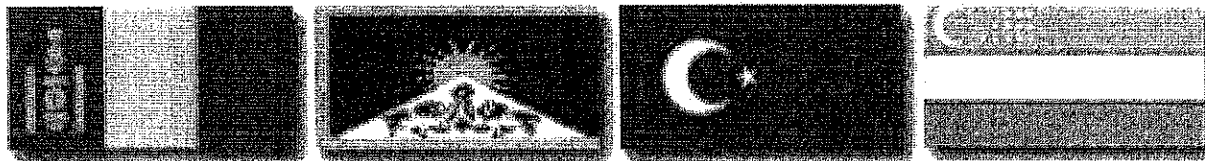

CENTRAL EURASIAN JOURNAL

DEPARTMENT OF CENTRAL EURASIAN STUDIES – INDIANA UNIVERSITY
DECEMBER 2004

Welcome to the first issue in a new series of *the Central Eurasian Journal*, written and edited by the students in the Department of Central Eurasian Studies at Indiana University, Bloomington. This newsletter is dedicated to target-language communication among students who study the languages taught on a regular basis in our department: Estonian, Finnish, Hungarian, Kazakh, Mongolian, Persian, Tibetan, Turkish, and Uzbek.

In the journal, students from various levels of the above-mentioned languages wrote short pieces in various genres in the languages they are studying. Their work was edited by upper-level students. Instructors gave encouragement and guidance, but reviewed each piece for content only. Thus, this newsletter is an authentic representation of the language ability of its contributors. We make no claim

that minor imperfections in grammar, spelling, or syntax do not exist. We believe that *communication* is the essence of language learning and use, and in this each contribution is deserving of praise.

We would like to thank all of the advanced students and instructors who assisted in reviewing and collecting the contributions. The student contributors ought to be proud of their work shown in this issue.

We owe special thanks to Dr. William Fierman, Director and Dr. Edward Lazzerini, Acting Director of the Inner Asian and Uralic National Resource Center as well as the IAUNRC for providing the funding that makes the Journal possible.

We want to hear from our readers! Letters and articles should be no more than 150 words in length. All submissions must be in one of our nine languages, and student writings

should be only minimally edited by instructors or other native speakers. Send submissions to

**Central Eurasian Journal,
Department of Central
Eurasian Studies, Indiana
University, Goodbody Hall
Room 157, Bloomington,
Indiana, 47405-7005.**

Send e-mail with contributions, information, and suggestions to our language coordinator, Beatrix Burghardt:
bburghar@indiana.edu.

Paul Rodrigues, Editor
prrodrig@indiana.edu

Language	Page
Estonian	2
Finnish	3
Hungarian	4
Kazakh	5
Mongolian	6
Tibetan	8
Turkish	9
Uzbek	10

€€STI L€HT

Kes mida mängib?

Lastele Jaanile, Tiilele, Madlile ja Jürile meeldib sporti teha. Nendele meeldib võrkpalli, jalgpalli, korvpalli ja tennist mängida. Aga kellele meeldib mida mängida? Selgitame välja!

1. Madlile ei meeldi mängida kätega.
2. Jaan on pikk, aga talle ei meeldi korvpalli mängida.
3. Tiiu mängib tenniseväljakul.
4. Jüri meeskonnas (võistkonnas) on viis mängijat. Nii, missugune laps mängib jalgpalli?

Kate Robinson (Introductory Estonian)

Kevade

Kui sa tahad et, sinust saab eestlane, siis peab "Kevadet" vaatama või lugema. Kõik õiged eestlased tunnevad seda. See on Oskar Lutsu kõige parem teos. Ta oli kirjanik, ja kirjutas ka "Talv," "Suvi," ja "Sügis". "Kevade" toimus 19. sajandi lõpus Eestis, Paunvere alevis. Kõige tähtsam tegelane on Arno Tali, üks talupoiss kes käib koolis. Jutt on natuke nagu autobiograafia. Sellepärast Arno on tegelikult Oskar.

Leili Haas (Intermediate Estonian)

Mu Aiast

Mis magab aias?	Talv magab aias.
Mis peseb puu?	Kevad peseb puu.
Mis elab Eestis?	Sügis elab Eestis.
Mida suudleb suu?	Suve suudleb suu.

Gregory Glendening (Introductory Estonian)

Esimene võõrkeel

Eesti keel on esimene võõrkeel, mida ma olen proovinud õppida. Kolmes kuus ma olen palju õppinud eesti keelest ja natuke oma emakeelest, inglise keelest. Ma olen õppinud, et on kergem teist keelt lugeda kui rääkida. Ma olen ka õppinud, et on raske aru saada, kui inimesed räägivad. Kui ma kuulan dialoogi, on raske teada, kus üks sõna algab ja kus see lõpeb. On palju kergem aru saada, mida ja miks inimesed ütlevad, kui ma loen harjutusi ja mitte kui ma kuulan neid. Eesti keel on raske, aga mulle meeldib keeli õppida.

Jacob Haywood (Introductory Estonian)

Kui mul oleks 2-3 vaba päeva Eestis...

Muidugi ma lähaksin Vana Tallinna. Esimesel päeval ma vaataksin ringi, mis Vanas Tallinnas on. Vanas Tallinnas on palju huvitavaid poode nagu suveniiripoode, antiigipoode ja eesti rahvariiete poode. Sa saad vaadata, kuidas tehakse traditsioonilist käsitööd, kui sa lähed Katriina käikku. Lõunasöögiks, ma lähaksin kuulsasse Olde Hansa restorani. Ma olen käinud seal üks kord enne. Ma arvan, et nende toidud on ainulaadsed ja väga maitsvad. Ettekandjad kannavad ilusaid eesti rahvariideid. Seal sa saad kuulda ka keskaegset muusikat. Ära unusta süüa eesti leiba ja juua eesti õlut!

Toompea on Tallinna ajalooline keskus, sellepärast ma tahaksin vaadata Toompead. On palju luterlikke kirikuid. Toomkirik on tuntud. See on umbes 700 aastat vana. Oleks hea mõte, kui sa tahaksid minna kiriku orel kontserdile. Kadrioru loss on väga huvitav koht külastamiseks. Seal on suur park ja presidendi maja. Peaks käima Kadrioru lossis muuseumis.

Kui sul oleks veel vaba aeg, ära unusta minna Tartusse. Tartu on teine suurem Eesti linn. Tartu on väga vaikne, kuid kaunis ülikoolilinn. Seal on väga vanade kommetega Tartu Ülikool ja rahvusmuuseum.

Kas sa tahaksid minna Eestisse minuga?

Sayon Ko (Intermediate Estonian)

Väike pruun koer

Kaua, kaua aega tagasi, elas väike pruun koer. Ta oli rõõmus koer aga ta tahtis kuulsust ja raha. Esiteks, ta õppis värvima aga mitte keegi ei ostnud tema maale! Järgnevalt ta õppis mängima klaaverit aga tal ei olnud pöidlaid nii tal ei läinud väga hästi. Siis ta soovis olla hea kirjanik aga see on pöidla probleem jälle! Kahjuks, ta pole kunagi õppinud kasutama klavvistikku! Pärast seda ta õppis mängima veepalli aga vetelpäästjad ei lasknud teda mängus osaleda.

Lõpuks, ta lahkus ja läks koju, et kõrvade tagant kratsida saada. Ta soovib midagi teistugust homme.

Kris Ketcham (Introductory Estonian)

Lehe toimetaja: *Matt Caples (Advanced Estonian)*

~ Suomen iltarusko ~

Aki Kaurismäki – Minun suosittu suomalainen elokuvaohjaaja

Aki Kaurismäki on suomalainen elokuvaohjaaja. Hänen elokuvat ovat hyvin suosittu Euroopassa. Tänään Aki Kaurismäen elokuvat alkavat olla suosittu Amerikassa. Minä luulen, että Kaurismäki on kuin Ingmar Bergman koska Kaurismäki tuo Skandinavia Amerikkaan kautta elokuvat. Kaurismäen elokuvat havainnollistavat suomalaisen kulttuuri ja huumori. Esimerkiksi hänen suurin suosittu elokuvat Amerikassa ovat kaksi komediaa "Leningrad Cowboys Go America" ja "Ariel". Kuitenkin Kaurismäen viimeinen elokuva "Mies Vailla Menneisyyttä" on parasta vielä. Se nimetään Oscar-ehdokkaaksi "Parasta Ulkomaalaista Elokuvaa 2003". "Mies Vailla Menneisyyttä" edustaa ainoa ja kiintoista suomalaista perspektiivisiä. Minun neuvoa katsoo Aki Kaurismäen elokuvat! Hänen elokuvat ovat kirjastossa ja vidcokaupassa.

– *Michael Coppejans, Introductory Finnish*

Olipa kerran kaunis ja koristanut ruhtinatar, joka asui kauniilla saarella laajassa safiirinsinisessä meressä. Hänellä on isä, joka halusi pojan tyttären sijasta. Eräänä päivänä, kauan sitten hän matkusti pieneen luolaan rannan lähellä, jossa tulevaisuus näytettiin, mutta hän näki tyttärenpojan, joka tappaa hänet. Kun hänen tyttärensä vanheni, kuningas pani tyttären vankilaan luolaan rannan lähellä. Luolassa hän erkani todellisuudesta ja ajasta. Sitten hän heräi toisaalla. Hän oli isolla vihreällä pellolla tiheän metsän ympäröimänä. Tuolla hän oli iloinen. Lämpimän sateen aikana hän tuli raskaaksi täyttääkseen lupauksen. Hän jäi tänne ja kasvattaa hänen pojansa taianomaisella maalla.

Ruhtinatar kertoi hänen nuorellensa pojallensa, joka oli vahva, hänen saarestansa ja opetti pojan kuninkaaksi ja viisaaksi. Eräänä päivänä, hän kaatoi sairaan puun vapauttaakseen sen kivusta, ja hän teki siitä miekan. Lämmin sade tuli, ja miekka yhtä kova kuin vanha luola. Miekalla hän löi pellon, ja heti vanha luola meni pirstaleiksi. Äiti ja poika olivat vahingoittumattomia. Ja aikaa ei kulunut. Nuori mies hyppi isoisälle ja tappoi hänet. Ihmiset saarella juhlivat, ja suuri kuningas kulutti hänen elämänsä halliten hyvin.

– *Charles Liles, Intermediate Finnish*

Minun ensin purjelento kokemus Suomessa. Minun isäntä isä Martti lentää purjelento, mutta minä en puhu suomea ja hän ei puhu englantia paitsi "Good Morning!" Minä tietän mitä on tapahtumal Purjelento lentää ylös ja alas, koska ulkona siellä on huono ilma. On tulossa kauhea ukonilma ja minä pelkään ukonilman. Juuri aikassa, Martti laskeutuu purjelentoolla... kuin salama törmäsi puuhun matkan päässä.

– *Jo Männich, Introductory Finnish*

Hugo Gerhard Simberg (1873–1917) on kuuluisa suomalainen taidemaalari. Hän tekee mallaukset ja taidejäljennökset myös. Monta taide-esineta Simbergin maalaama ovat suomalaisessa kansallisessa taidemuseossa. Tämä taidemuseo on nimeltään Ateneumin taidemuseo, ja se on Helsingiin. Tämässä taidemuseossa on esimerkiksi Simbergin kuuluisa maalaus *Hauvoittunut enkeli* (1903).

Ensin Simberg opiskelet Helsingiin. Sitten hän opiskelet mainekas suomalainen taidemaalari Akseli Gallen-Kallelan kanssa. Gallen-Kallela asuu Ruovesissa ja Simberg asuu Ruovesissa myös,

ajoittainen 1895–1897 vastaan. Simberg matkustaa Lontooniin, Pariisiin, ja Italiaan myös mutta hänen koti on Suomi aina. Tänään monta ihmistä Suomessa ihailtavat Simberg.

– *Janet S. Rauscher, Introductory Finnish*

Ongelma Satumassa

"Sun satu-elo on nyt ohi" sanoi kuningas. "Ota tuo kruunu päästäsi. Heti!" Minä annoin kruunun hänelle. Minulla oli yksi suuri ongelma: minä olen nukkunut hyvin vaikka patjan alla on ollut papu.

"Kuinka saisit nukkua kun tämä papu oli sun sellän alla?" Kuinka saisit vastata tähän hänelle? Kun minä olin tullut hänen luokse olen eksynyt metsässä. Kauhea lumimyrsky tuli. Iso koira on löytänyt minut lumesta ja minä ajoin koiralla linnalle joissa asuivat kuningas ja prinssi. He katsoivat mun t-paita, jolla on sana "prinsessa" ja ensi aamulla, minä nousin isossa sängyssä. Sängyllä oli viisitoista patjaa.

"Tyhmäl!" sanoin kuningalle. "Mun t-paita sanoo 'prinsessa' ja sinä uskoit sen?"

"Kyllä," kuningas vastoi minua. "Se on laitonta vahledella Satumaassa."

"Mitä? Minä en sano yhtään."

Prinssi antoi lipun minulle. "Ota tämä lippu. Sinun on pakko lähteä nyt. Bussi pysäkki on ulkona linnan oikealla puolella."

"Missä mun reppu on?" kysyin prinssilta.

"Luulen että se on sängyn lähellä. Hake sen ja lähte."

Minä menin yksin makuuhuoneeseen. Kun olen ottanut reppu, katsoin iso, kaunis timantti yöpöydällä. "Minä otan tämä myös."

– *Hilary-Joy Virtanen, Finnish Intermediate*

Tyler Hafen

Karácsonyi száguldás (1. rész)

Mindig azt hallottam, hogy a taxi vezetők New York Cityben a legőrültebbek a világon. Lehet, de nem tudom. Még nem voltam New Yorkban. De azt tudom, hogy ha a New York-i taxivezetők rosszabban vezetnek mint azok, amelyeket Budapesten lehet találni, akkor nem akarok New Yorkban taxiba ülni.

Egy évvel ezelőtt a feleségem és én Magyarországra repültünk karácsonyra. Csak egy pár órát töltöttünk a fővárosban, mert a családuink dél-Magyarországon lakik. De ez a rövid idő nagyon izgalmas volt.

A repülőtérről a Déli-pályaudvarig taxival utaztunk. Az autó nem egy igazi taxi volt, hanem egy minibusz. A minibuszban egy öreg házaspár és mi ültünk. A sofőr segítette a csomagjainkkal. Gondoltuk, hogy jó vezető lesz, mert nagyon szorgalmas volt. Nem volt igazunk.

(Advanced Hungarian)

Georgia Grube

Nikita egy napja

Nikita körülbelül reggel hétkor kel fel. Bemegy a konyhába és ránéz a hűtőszekrényre. Azután, odasétál az ablakhoz, kinéz az ablakon, és ráugat a másik kutyákra kint. Az ő ugatása hangos és éles. Azután, kísétál a konyhaból és besétál a hálószobába. Ül az ágyunk mellett és néz engem. Felkelek, és Nikita és én kijövünk a házból. Nikita sétál a kertben, a fa alatt megáll, és eszi levelet. Viszaterünk a házba, odaadok az étkezést őt. Háromnegyed tízkor, én és a férjem, kijövünk a házból és megyünk egyetemben. Nikita otthon van és elfoglalt. Ül az ablak mellett és ráugat madarakra. Azután, lerombol a játéka. Nikita odamegy a tükkörhöz és ráugat magára. Azután, fáradt és fekszik a kanapén. Brian és én visszaterünk a házba kétkor. Nikita várakozik az ajtó

mellett. Most itthon vagyunk. Nikita békésen fekszik a padlón.

(U600 Hungarian)

Brian Grube

Irish egy napja

Én hét harminckor ébredem fel. Azután reggelit eszem és kintbegyek. Azután lefekszem a napra. Pihenés után és Nikitával küzdök. Ő nagyon erős, de egy kis ostoba. Én mindig nyerek. Azután, mi a parkról és cicákról beszélgetünk. Nem vagyok boldog mert Brian és Georgia nincs itt. Kinézek az ablakon, és a tót és fákat látok. A házban egy kis ideig sétálok. Ki akak megyek. Unatkozom. Vár... Brian és Georgia a háznál van! Én legnagyobb boldogok!! Remélem most a parkba bemegyni fogunk és a parkban megsétálni fogunk. A jó életje kutya!

(U600 Hungarian)

Jee-Hyeon Youn

Hús (1. rész)

Egy téli este az ablakomnál álltam, és néztem a havas fákat, az utcát. Hirtelen egy autó állt meg a járda mellett. A kocsiját kinyitott, egy fiatal lány szállt ki belőle, s futni kezdett egy közeli telefonfülké felé.

Gondoltam, hogy mi történt. Talán valami baja van? Körülbelül 5 percig vártam arra, hogy a lány kimenjen a telefonfülkéből. Türelmetlenül néztem a telefonfülkét. Mikor az a lány kiment a telefonfülkéből, már mosolyogva gyalagolt. Megint kinyitott az autó ajtaja és egy kis kutya szaladt ki, és felugrott a lány két karja közé. A járda is havas volt, és a kutya lába piszkos volt. De a lány nem törődött a ruhájával. Játsozott a kutyájával a fák körül futva. Már sötét lett. A kis kutya hirtelen csoda szép disznóvá változott, hosszú rózsaszín szoknyában. Persze a fiatal lány anyyira csodálkozott, hogy egy szót sem tudott szólni.

(Advanced Hungarian, 2003/2004)

Michael Golden

Egy átlagos magyar népmese cselekménye (1. rész)

Egy tipikus magyar népmese egy szegény család bemutatásával kezdődik. Fontos családtag ezekben a mesékben a gonosz mostoha. A mostoha rosszul bánik a gyerekekkel. Vagy „üti-veri” a gyerekeket, vagy nem is eteti őket.

Sok magyar népmesében három testvér van. Általában valamilyen testvéri versengés van a három testvér között. Néha a két öregebb testvér irigyli a legkisebbet, mert ő az apjuk kedvence. És az a szokás, hogy a két öregebb testvér rosszul bánik a legkisebbel. Emiatt a rossz bánásmód miatt a legkisebbik (a főszereplő) világgá megy.

(Advanced Hungarian)

Krystal Languell

Irodalom, nemzeti identitás, mindennapok

Amerikában, a rokonság az irodalom és a nemzeti identitás között kicsi és nem fontos. Legtöbb emberek nem érdeklődnek ezekről. Az irodalom szerepe a mindennapokban Amerikában nem túl nagy.

Az átlagos emberek nem szeretnek az irodalomot. Ezek emberek amelyek szeretnek olvasni rendszerint szeretnek hogy az irodalom rossz. Népszerű irodalom rendszerint nem ugyanaz a nemzeti identitás irodalomja.

Az átlagos emberek gondolják hogy hagyományos amerikai irodalom unalmas. Ők vesznek könyvekről problémájuk, helyett olvasnak elegáns regényirodalom.

Lehetséges találni válaszok a hagyományos regényirodalomban. A probléma hogy, emberek Amerikában rendszerint túl lusták keresni valamit. Virginia Woolf és Ernest Hemingway tudnak segíteni teged a problémáddal, de ma legtöbb emberek szeretnek nézni a tévében vagy venni egy népszerű könyvet.

(Intermediate Hungarian)

- Қазақша хабарлар -

Қазақстандағы өткен Парламент мәжілісінің сайлауы

Қыркүйектің 19-ыншы күні Қазақстандағы Парламент мәжілісі (томенгі палатасының) сайлауының бірінші кезеңі өтті. Сайлаушылардың 56 пайызы дауыс берді. Осы сайлауда депутаттардың 80 пайызы қайта үміткер ретінде қатысты. Азаттық Радиосы бойынша, қайта сайлануға үміткер болғандардың 23-і Парламент депутаттары болып қайта сайланса, 10-ға жуық депутаттар сайлаудың екінші кезеңіне ілінді (Радио Азаттық, 30 қазан 2004 ж.). Сайлаудың екінші кезеңі қазанның 3-інші күні болды. Орталық сайлау комиссиясы бойынша, президенттың Отан партиясы 60 пайыздан аса дауыс жинағанса, Дарига Назарбаевтың Асар партиясы 10 пайыз, ал АИСТ сайлау блогы 7 пайыз дауыс алды. Оппозициялық Ақ Жол партиясы дауыстың 12 пайызын жинады. Сондықтан, Парламент томенгі палатасының жаңа құрамында Отан партиясы 42 орын, Ақ Жол 1 орын, Асар партиясы 4 орын, және АИСТ 11 орын иеленді.

Сайлау күнінің соңында Қазақстан президенті Нұрсұлтан Назарбаев сайлау демократиялық жағдайда ашық, әділ өтті деп мәлімдеді. Азаттық Радиосы бойынша, президент «Сайлау халықтың үлкен қатысуымен өтіп жатқанын, сондай-ақ, жаңа жүйемен дауыс беруден қорқатын ештеңе жоқтығын» айтты (Темірғали, 19 қыркүйек 2004 ж.). Орталық сайлау комиссиясының төрайымы да «менің ойымша сайлау өте тамаша өтті» деп жариялады (Төлеу, 20 қыркүйек 2004 ж.). Қыркүйектің 28-індегі баспасөз маслихатының кезінде, Парламент мәжілісі сайлауының қорытындыларына байланысты Отан партиясы сайлау барысында заңсыздықтардың болғанын мойындады, бірақ Отан депутаттарының бірі «сайлаудың кемшіліксіз болуы мүмкін емес» деп пікір берді (Хабар, 28 қыркүйек 2004 ж.). Сондай-ақ, Отан партиясының төрағасының қос орынбасары баспасөз маслихатында «Отан партиясы жеңіске жәй жеткен жоқ... Еңбегі ақталып, көпшілік Отанға дауыс берді » деді (Хабар, 19 қазан 2004 ж.).

Дегенмен, Қазақстанның әлеуметтік-экономикалық ақпарат және болжау институтының Exit-Poll жүйесі бойынша, Ақ жол партиясына дауыс бергендердің пайызы іс жүзінде 12 пайыз емес, 20 пайыз еді. Сондай-ақ Exit-Poll жүйесінің қорытындысты бойынша, Қазақстан коммунистері мен Қазақстанның Демократиялық Таңдауы оппозициялық блогі 7 пайыздан аса дауыс алды, бір орын иеленуі тиіс еді. Exit-Poll жүйесінің қорытындысты бойынша, Қазақстанның әлеуметтік-экономикалық ақпарат және болжау институты бүкіл Қазақстанның 14 сайлау округінде сауалнама жүргізгені, оған барлығы 122,956 сайлаушы қатысыпты. «Институттың жетекшісінің айтуынша, көптеген сайлау учаскелерінде заң бұзушылық жағдайлар орын алған. Сауалнама жүргізуші адамдарды тәртіп сақшылары қуып таратпак болған немесе олардың қолдарындағы сауалнама қағаздарын тартып алған секілді заңсыздықтарға жол берілген» (Баймолда, 20 қыркүйек 2004 ж.).

Сайлаудың екінші кезеңі туралы Ақ жол партиясы мен Орталық сайлау комиссиясындағылардың пікірлері мүлдем кереғар болып отыр. Тәуелсіз бақылаушылардың республикалық жүйесі қауымдастығының тіркегендіктері бойынша, заң бұзушылықтар болды. Мәселен, «бұл жолы да әдеттегідей заң бұзушылықтармен қатар, өткен жолғы сайлаумен салыстырғанда әсіресе сайлауға деген жұртшылықтың белсенділігі өте төмен болған» деп айтты (Төлепберген, 4 қазан 2004ж.).

ДЭЛХИЙН СОНИН ХАЧИН

Sam Laughlin, Intermediate Mongolian.

Тарвага (Marmot)

Сайн байна уу? Өнөөдөр би тарваганы тухай ярина. Миний бодлоор тарвага их сонин амьтан. Тарвага жижиг мэрэгч амьтан, бас Монгол улсад их байдаг.

Анчид тарваганд дуртай. Яагаад гэвэл тарваганы ангийн үс их халуун. Бас тарваганы мах амттай. Анчид тарвага агнадаг. Тэд сонин техник хэрэглэдэг. Анчин хиймэл чих, хувцас өмсөж, бас даллуур барьдаг. Анчид тарваганы боодог хийдэг. Боодог хийхийн тулд тарваганы толгой гэдэс дотор хоёрыг авдаг. Тэгээд тарваган дотор мах бас халуун чулуу тавьдаг. Тэгээд тарвагыг халуун гал дээр тавьдаг гэнэ. Би тарваганы мах идэж байгаагүй.

Тарвага өвс иддэг. Өвөлөөс өмнө тарвага их хоол иддэг. Яагаад гэвэл тарвага өвлийн турш ичдэг. Тэд нар хавар сэрдэг. Тарвага гурваас дөрвөн мөндөл гаргадаг.

Заримдаа тарваганаас аюултай өвчин гардаг. Тарвага бөөстэй. Энэ бөөснөөс бас өвчин гарч болно.

Америк бас тарвагатай. Америк тарвагыг Грондхог гэдэг.

Kyle Kinkead, Intermediate Mongolian.

Америкийн үндэсний сагсан бөмбөг олон улс үндэстний сагсан бөмбөг болж магадгүй.

(The future of the NBA is international basketball)

Монголын сагсан бөмбөгч Шаравжамц их өндөр. Тэр шүдэнзний мод шиг өндөр.

Шаравжамц сагсан бөмбөг тоглох дуртай. Тэр сагсан бөмбөг тоглохоор Америкт ирсэн.

Тэр бас хуульч хийдэг. Миний бодлоор Шаравжамц Монголын хамгийн өндөр хүн. Тэр Чингис хаан бас Мөнх-Амгалан багшаас өндөр. Шаравжамц Индианагийн "Тэсэрс" багт тоглох ёстой.

Миний бодлоор Шаравжамц Жермайн Онийлтой хамт тогловол тэд Америкийн аварга шалгаруулах тэмцээнд хожно. Шакил Онийл Шаравжамцийг хожихгүй.

Шаравжамц түүнийг хожно. Тэгээд Шакил Онийл шүүхээр заргалдана.

Шаравжамц Америк хөл бөмбөг тоглож чадах уу? Тэр хөл бөмбөг тоглоход дэндүү өндөрдөнө. Гэвч Индианагийн дөрвөн их сургуулиас окуутнууд мэргэжлийн хөл бөмбөг тоглодог. "Эдволе Өгүнлия" гэдэг баг өнгөрсөн долоо хоногт хожсон. Өөр "Энтуан Рэндэл Л" гэдэг баг "Питсбург Стилэрс" гэдэг багтай тоглодог. Тэд Америкийн хамгийн сайн хөл бөмбөгийн багууд.

Шаравжамц Вини Тэставёрди хоёр шал эсрэг. Шаравжамц монгол хүн. Вини Тэставёрди америк хүн. Шаравжамц их өндөр, сагсан бөмбөг сайн тоглодог. Вини Тэставёрди өндөр биш, америк хөл бөмбөг муу тоглодог. Шаравжамц мэргэжлийн спорт тоглодог байх ёстой, гэвч тэр тоглодоггүй. Вини Тэставёрди мэргэжлийн спорт тоглодоггүй байх ёстой, гэвч тэр тоглодог. Бас Шаравжамц монгол, орос, англи хэлээр ярьдаг. Вини Тэставёрди зөвхөн англи хэлээр ярьдаг. Харж байна уу? Тэр хоёр шал эсрэг.

Шаравжамц Америкт сагсан бөмбөг тоглосон анхны Ази бас монгол хүн. Гэвч одоо өөр Ази хүмүүс Америкт сагсан бөмбөг тоглож байна. Юта Тавуси гэдэг япон хүн "Финикс санс" багт тоглож байна. Тэр мэргэжлийн сагсан бөмбөг тоглосон анхны япон хүн.

Мөнхбаатар хятад хүн. Тэр хоёр жил сагсан бөмбөг тоглосон. Гэвч одоо тоглохгүй байна.

2001 оноос Ван Жи Жи гэдэг хятад хүн "Даллас" багт тоглож байна. Тэр анхны хятад мэргэжлийн сагсан бөмбөгч. 2002 онд Ян Ми Америкт сагсан бөмбөг тоглож эхэлсэн.

2003-2004 онд Ян Ми бүх оддын тоглолтонд оролцсон. Ирэх жил олон Ази хүмүүс сагсан бөмбөг тоглохоор Америкт ирж магадгүй.

Нэг өдөр NBA-д Азийн баг гарч ирэх байх. Тэгээд олон улсын сагсан бөмбөг их сонин болох байх.

Headley Mathew, Introductory Mongolian.

Манай гэр бүл (My family)

Сайн байна уу? Миний нэр Матью. Би хорин нэгэн настай. Би Индианагийн Их сургуулийн оюутан. Би Төв Европ Ази судлалын ангид монгол хэл сурч байна.

Би Блүүмингтонд амьдардаг. Миний найз охиныг Жолийн гэдэг. Тэр бас Индианагийн Их Сургуулийн оюутан. Тэр хоёр нохойтой. Тэр хоёрыг Локи, Кайзоку гэдэг. Миний найз охин хорин есөн настай. Тэр Локи, Кайзоку хоёртоо дуртай.

Миний өвөө эмээ хоёр Блүүмингтонд байдаг. Миний өвөөг Карол, эмээг Дэнна гэдэг. Тэр хоёр бизнес хийдэг байсан. Харин одоо ажил хийдэггүй. Тэр хоёр гэртээ байдаг. Миний аавыг Стивэн гэдэг. Тэр одоо ажил хийдэггүй. Тэр дөчин зургаан настай. Миний ээжийг Кэти гэдэг. Тэр бизнес эмэгтэй. Тэр дөчин дөрвөн настай. Тэр хоёр хоёр хүүхэдтэй. Тэр хоёр Блүүмингтонд амьдардаг. Миний аав ээж хоёр моринд дуртай.

Би нэг эмэгтэй дүүтэй. Миний дүүг Сараа гэдэг. Тэр ахлах сургуулийн сурагч. Тэр арван долоон настай. Дүү маань аав ээжтэйгээ амьдардаг. Сараа бас моринд дуртай.

Alice Seddon, Introductory Mongolian.

Арслан барсыг хамгаалах төв. (Exotic Feline Research Center)

Арслан барсыг хамгаалах төвд Блүүмингтоноос баруун тийш машинаар дөчин таван минут явж хүрнэ. Тэнд арслан барс бусад том муур байдаг. Төв тэр том мууруудыг хамгаалаад тэдэнд амьдрах орон өгдөг. Төв том муурыг цирк, амьтны хүрээлэн, гэрээс авдаг. Ийм муурууд ер нь өвчтэй, заримдаа хөгшин байдаг. Амьтны эмч тэнд ажилладаг. Мууруудад сайн хүнс өгдөг.

Би өнгөрсөн зун найз маань түүний эгчийн охин хоёртой энэ төв явсан. Тэнд Индианагийн хөдөө их сайхан. Бид олон арслан барс үзсэн. Тэр арслан барс байгальд, хашаатай том газарт амьдардаг. Бид хашаатай газруудын хооронд явган явсан. Бид амьтдад ойрхон очсон. Энэ муурууд ан хийдэггүй, харин тэд бид гурвыг харсан. Тэгээд бид гурвын араас явсан. Нэг арслан над руу дайрсан. Тэгээд миний хажууд хашааг цохьсон. Би их айсан. Бид гурав бүх төвийг үзээд гэртээ харьсан. Бид гарцын дэргэд гурван ямааг харсан. Ямаад толгой байхгүй байсан. Тэд муурын оройн хоол байсан.

Би дахиад тэр төв явна. Тэр их сонирхолтой газар.

Nathan Gabriel, Introductory Mongolian

Миний аялал. (My journey)

Өнгөрсөн жил би найзтайгаа Монгол явсан. Миний аялал сонирхолтой байсан.

Улаанбаатарт гуанзанд бууз идээд сүүтэй цай уусан. Их амттай байсан. Бид нар унтмаар байсан тул зочид буудал явсан.

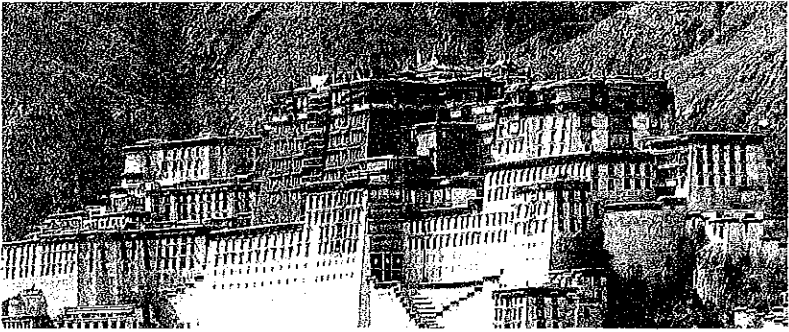
Миний бодлоор Монгол гоё байна. Дараагийн өдөр бид нар Тэрэлж явсан. Бид нар машинаар явсан. Тэрэлжийн байгаль гоё байна. Тэрэлжид морь унасан. Миний бодлоор хямд байсан. Долоон цагт оройн хоол идсэн. Би бууз, хуушуур, хорхог идсэн. Бас амттай байсан. Тэгээд бид нар теннис тоглосон. Би ноёр хүрсэн. Тэгээд 11 цагт унтсан. Маргааш би өглөө найман цагт сэрээд өглөөний цай уусан. Би талх, жимсний чанамал, масло, шарсан өндөг идсэн. Энэ бас амттай байсан.

Удсангүй би ганцаараа юм ажиглахаар гадаа гарсан. Би ууланд явсан. Би янгир ямаа, шувуу үзсэн. Цэнгэл байсан. Харин би төөрсөн. Золоор би өвгөн хүнтэй уулзсан. Тэр надад заавар өгсөн. Тэгээд хөнгөн болсон. Эцэстээ би зочид буудалд буцаж хүрсэн. Миний найз санаа зовж байсан.

Гурван өдрийн дараа би онгоцоор нутагтаа харьсан. Монголд аялах сайхан байсан.

ངའི་དབྱར་ཁའི་གྲུང་གསེང་།

འདས་པའི་དབྱར་ཁ་ལ་ང་འོད་ལ་ཕྱིན་པ་ཡིན། ངས་རྒྱ་བ་གཉིས་ལ་འོད་ལྗོངས་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོར་འོད་སྐད་སློབ་སྦྱོང་བྱས་པ་ཡིན།
 སྐབས་དེར་ང་ལྷ་ས་ལ་བསྐྱོད་པ་ཡིན། དུས་ཚོད་སྟོང་པ་ཡོད་སྐབས་ང་འོད་ཁང་དུ་མཚོན་མཇུག་ལ་ཕྱིན་པ་ཡིན། ད་དུང་ཅེ་ཙོ་བྱང་
 དང་ལྷ་སའི་དགོན་པ་སྐད་གྲགས་ཆེན་པོ་ལ་ཕྱིན་པ་ཡིན། ཚང་མ་སྦྱིད་པོ་འདུག ཡིན་ནས་ལྷ་ས་ལ་ང་བར་སྐོར་ལ་དགའ་ཤོས་
 ཡོད། བར་སྐོར་ནང་ལ་གནས་སྐོར་བ་མང་པོ་དང་རྒྱུན་ཆ་དུག་ལོག་སོགས་འདུག བར་སྐོར་ལ་རྒྱ་མི་དམག་མི་མང་པོ་འདུག

འོད་སྐད་འཛིན་གྲྭ་ཚང་རྗེས་ངས་གཙང་ལ་ཡུལ་སྐོར་བྱས་ཏེ། གཞིས་ཀ་ཅེ་དང་། ས་སྐྱ། རོ་མོ་གྲུང་མ་སོགས་ས་ཆ་མང་པོར་
 ཕྱིན་པ་ཡིན། འོད་ལ་ཞེ་དགས་སྦྱིད་པོ་འདུག །

Taryn Firkser
 Advanced Tibetan I

ཉ་དང་མེ་ཏོག

མེ་ཏོག་ནང་བཞིན་ཉ་མ་རེད།	ཉ་ས་ལ་གསོན་མ་ཐུབ་པ།	ཨོ། ངའི་སེམས་ཉ་སྐྱམ་པོ་ཡིན།
ཉ་ནང་བཞིན་མེ་ཏོག་མ་རེད།	ཡིན་ན་ཡང་། མེ་ཏོག་ཁ་ཤས།	མེ་ཏོག་ལ་རྟག་པར་འཚོ་ལ་པ།
མེ་ཏོག་ནི་ཁུ་སེམ་པོ་རེད།	རྒྱལ་གསོན་དང་རྒྱས་ཐུབ་པ།	
ཉ་ལ་ནི་ཞེད་སྐྱང་འདུག	ངའི་ཉའི་སེམས་ཀྱིས་མེ་ཏོག་འདོད།	

Peter Eshelman
 Intermediate Tibetan I

INTRODUCTORY TURKISH I

BENİM AİLEM

By Shantia Yarahmadian, A Grad. Student

Benim adım Shantia. Ben İranlı'yım, ama şimdi Bloomington'da okuyorum. Otuz iki yaşındayım, doktora öğrencisiyim ve üçüncü sınıftayım. Matematik okuyorum ve matematik öğretmeni olmak istiyorum.

Babamın adı Manouçehr. Dokuz yıl önce öldü. Kimya öğretmeniydi. Ben babamla bazen sohbet ettim. Babamla çok güzel zaman geçirdik. Onu çok Özlüyorum.

Annemin adı Ezzat. Dışarıda çalışmıyor. O ev hanımı ve elli sekiz yaşında. Annem çok güzel yemek yapıyor. O çiçekleri çok seviyor ve ben annemi çok seviyorum. Benim iki ablam var. Büyük ablamın adı Rozita. Otuz yedi yaşında ve ev hanımı. Onun çok güzel bir çocuğu var. Onun çocuğunun adı Rana. Ablamı ve onun çocuğunu çok seviyorum.

Benim küçük kız kardeşimin adı Reyhana. Yirmi iki yaşında ve üniversitede okuyor. O mühendis olacak.

Benim ailem beş kişidir. Herkes farklı ama herkes birbirini çok seviyor. Ben ailemle çok mutluyum.

By Jeffrey C. Dixon, A Grad Student

Benim adım Jeff. Ben yirmi yedi yaşındayım. Ben öğrenciyim. Benim hanım var. O Türk. İsmi Özlem. O da öğrenci.

Benim erkek kardeşim var. İsmi Kevin. O yirmi dört yaşında. O fabrikada çalışıyor. Benim babam ve annem var. İsimleri Carl ve Becky. Benim babam elli altı yaşında. Benim annem elli iki yaşında. Benim babam çalışmıyor; o emekli. Benim annem sekreter.

Benim babaannem ve dedem öldü. Benim anneannem ve dedem var. Onlar yaşlı. Benim anneannem seksen bir yaşında; benim dedem doksan yaşında. Onlar çalışmıyorlar; onlar emekliler.

Benim annemin iki erkek kardeşi var. İsimleri Ron ve Larry. Onlar benim amcalarım. Ron okulda çalışıyor; Larry fabrikada çalışıyor. Larry'nin karısı var. Onun ismi Norine. O benim yengem. Malesef, Ron'un karısı yok.

Benim babamın bir kız kardeşi var. O Arizona'da oturuyor.

- O'ZBEKCHA XABARLAR -

O'zbek tili va madaniyatini o'rganyapman

Men ijtimoiy tarixni organama Men aspirantman va eronlikman. Bu yil men o'zbek tilini o'rgana boshladim. Bu tilni o'rganishimdan maqsad: men fors, arab, turk va ingliz tillarini bilaman. O'zbek tili men uchun muhim, chunki bu til va O'zbekiston men o'rganayotgan tadqiqot uchun muhim. O'zbek madaniyati Eron va Arab madaniyatiga juda o'xshash. Bu tillar o'rtasida ham o'xshashlik mavjud. Menimcha, madaniyatdagi o'xshashlik kiyim-kechaklarda va odatlarda o'z aksini topgan. O'zbek tili darslarida, men o'zbek urf-odatlarini bilan tonishmoqdaman. O'zbek madaniyati, oilasi, kishilari haqida ko'p ma'lumotlar o'lyapman. Bundan tashqari, men O'rta Osiyo madaniyatini ham o'rganayapman. Bu tojiklar, kirg'izlar, qazoqlar va boshqa millatlar. Men uchun bu juda qiziq, chunki men Erondanman va o'zimni bu millatlar bilan yoqin deb his qilayapman.

Farah Shadchehr, Intro. Uzbek (OSU)

Ramazon hayit bayrami

O'tgan yakshambada (14 noyabr 2004 yilda) Ramazon hayit (Iyd al Fitr) bayrami bo'ldi. Bu diniy, Ramazon oyining tugashining bayrami. Ramazon hayit bayrami ham Shukurona bayramiga o'xshaydi. Ammo, bu bayram Ollahning bergam marhamati,

bir oy ro'za tutganlar uchun. Odatda oilalar bu kunda uchrashadilar, birga ovqat pishiradilar va yeydilar. Bolalarning o'yinlari, musiqa, she'rxonlik, yoki boshqa turli xil xordiq chiqarish o'yinlari tashkil etiladi. Indiana universitetning Turk talabalari Jamiyati o'tirish tashkil etdi.. To'qson kishi keldilar, issiq va shirin bayram ovqatlari yedilar. O'yinlar va Orta Osiyaning qo'g'irchoq teatri bolalar uchun bor edi. Albatta ular shundan ko'p xursand edilar. O'rtacha, yigirma bola bor edi. Har bolaga bir o'yinchoq olib berdilar. Musiqa ham bor edi. Bir musiqachi ud chaldi va boshqa musiqachi nay chaldi. Bir shoir forschada bir she'r aytdi. Boshqa kishilar she'rlarni inglizchada va turkchada aytdilar. Hamma narsa juda yaxshi o'tdi va inshaolloh keyingi yilda yangi bir o'tirish bo'ladi.

Aimee Dobbs, Intro. Uzbek

Mening do'stlarim

2003- yilda Sayorani tanidim. Toshkentdan keldi, u o'zbek. Sayora va uning eri (ismi Bahrom) Torontoga kelgan. Ular muhojirlar. Har hafta Sayoraning uyiga bordim. Biz o'zbek madaniyati haqida gaplashdik. Osh yedik va choy ichdik. Har doim choyni uch marta qaytarib quydi. Yulduz Usmanova ahulasini tingladik. Sayora va Bahrom bilan men birinchi o'zbek so'zlarini tez o'rgandim. Oson edi, chunki Uzbekistonda Sayora ingliz tili o'qituvchisi edi. Bahrom muxandis

edi. Ammo, Torontoda Sayora ishsiz va Bahrom novvoyxonada ishladi. Ular pul yig'ib o'g'liga, Toshkentga yuboradilar. Sayora va Bahromga yordam kerak. Ularning uyida uyg'ur oilasi ham yashaydi. Uyg'ur erkakning ismi Hamid. Ayolning ismi Bahorgul. Hamid va Bahorgulning oilasi Kanadada birinchi uyg'ur oilasi. 2004 yilning aprel oyida, Torontoda katta konferentsiya bor edi. Biz birga o'tirish qildik. Ko'p professorlar keldilar. Sayora va Bahorgul mazali ovqat pishiradilar. Hamma raqsga tushadilar. Kanadada turish Sayoraga eng yaxshi. Sayora, Bahrom, Bahorgul, va Hamid mening yaxshi do'stlarim. Hozir men Bloomingtondan Sayora bilan telefonda gaplashaman. Yaxshiroq bo'ladi.

Nick Gorbett, Intro. Uzbek

Iroq

Iroq Fors Ko'rfazidagi katta mamlakat. Iroqning chegarasida Eron, Surya, Turkya, Saudiy Arabiston va Kuvayt joylashgan. Iroqda 168.750 kvadrat mil, 265.000 kvadrat km atrofida yer bor. Yigirma uch million odam bor. Shu odamlar 80 foiz arab, o'n besh foiz kurd, qoladigan besh foizi Turkmen va boshqa xalqlar. Iroqliklar 97 foiz musulmonlar, 60 foiz shia va 37 foiz suniy. Aholining yarimi o'n beshdan yosh.

Tarixda Iroq- Vavilon bo'lgan, Usmoniylar imperiysida bo'lgan va birinchi jahon urushdan so'ng Britaniyaning himoyasiga olingan. 1968 yilda Baaf partiyasi

hukmronlikka keldi. Axmad Hasan al Baqr president edi va Saddam Husayn bosh vazir edi. U 1979 yilda hukmronlikka keldi. Iroq 1980 yildan 1988 yilgacha Eron bilan urushdi. Shu paytda AQSh qurrollar bilan hukumatga yordam berdi.

Avgust 1990 yilda Iroqning harbiylari Quvaytga bosib kirdilar va Quvaytni ishg'ol etdilar. 1991 yilda BMT va AQSh Iroq bilan birinchi urushdi. Ular "chulda bo'ron" nomli harbiy harakatni boshladi.

Hozirgi urushni AQSh 19 mart 2003 yilda boshlagan. Aprel 2003 yilda urush to'xtatildi va prezidentimiz Jorj Bush "jangovar topshiriq bajarildi" dedi. Hozir Falujada seperatistlar bilan jang bulyapti. Faluja al Akbar viloyatida va suniy Uchbarakda. U yerda ko'proq suniylar yashaydilar. Ular urushiyapti, chunki ular mayda millat.

Shu urush \$144.700.000.000 atrofida baholanadi va 100.000 atrofida amerikaliklar va iroqliklar vafot etgan. Shuning uchun odamlar urush qimmat turadi deytilar.

Aaron Platt, Adv. Uzbek

Rustam Qosimjonov

Hozir dunyoda eng yaxshi shaxmat grossmeysteri O'zbekistondan. Uning ismi Rustam Qosimjonov. O'tgan iyulda Tripolida, Qosimjonov Angliyaning grossmeysteri Michael Adamsni yengib qoldirib, yangi jahon chempioni bo'ldi. Qosimjonov tarixda birinchi o'zbek shaxmat chempioni va ham birinchi musulmon shaxmat chempioni.

Rustam Qosimjonov 12 May 1979-yilda Toshkentda tug'ilgan.

Besh yoshda bo'lganidan, u shaxmat o'ynashni o'rgandi. 1997-yilda Qosimjonov O'zbekistonda Davlat universitetida matematikani o'qiy boshladi, lekin shaxmat o'ynab turdi. 1998-yilda u xalqaro shaxmat grossmeysteri bo'ldi. Lekin 2004-yilda Qosimjohnov dunyoda faqat 28-eng yaxshi grossmeyster edi; shuning uchun, Tripolida yutganidan, u hammani ajablantirdi.

Uning xotini va bolasi bor. Uning qiziqishi faqat shaxmat emas; u inglizcha, nemescha, va ruschani yaxshi gapiradi va ajnabiy adabiyot o'qishni yoqtiradi. Hozir uning oilasi Olmoniyada yashaydi. U deydi: "Mening ikkita vatani bor." (Ammo, O'zbekiston Prezidenti Islom Karimov rozi emas.)

Tripolining o'yinidan keyin, u juda boy va mashhur bo'ldi. U \$94,000 yutdi, va Islom Karimov uni tabrikladi. 14 Iyulda, Karimov Qosimjonovga "Amir Timur Mukofot" berdi. U ko'p mamlakatlarda shaxmat o'ynab turadi.

O'zbekistonda shaxmat doimo mashhur bolgan. Amir Timur juda yaxshi shaxmat o'ynagan edi. U yangi va juda qiyin shaxmat ixtiro qildi, hozir nomi "Timur shaxmat." Uning shaxmatida on bir piyoda va ham tuyalar, zarafahlar va boshqa yangi xarakterlar bor. Timurning o'g'lining ismi "Shohrux" edi, chunki Timur shaxmatni juda sevdi. ("Shoh" va "rux" – forsi sozlar shaxmatda.) Hozir O'zbekistonda shaxmat hali ham mashhur, va Toshkentning Amir Temur Maydonida ko'p kishilar shaxmat o'ynaydilar.

Sarah Kendzior, Intem. Uzbek

Qishloq va shahar hayoti

O'zbekistonda ko'p shaharlar bor; Toshkent, Samarqand, Urgench, Farg'ona va boshga shaharlar. Lekin chet elik odamlar, o'zbek odamlardan ko'proq shaharlarda yashaydilar. Bu tarixiy, juda ko'p o'zbek odamlar qishloqlarda yashaydilar. 1959 yilda 22% hamma o'zbek odamlar shaharlarda yashaganlar va 1989 faqat 20%. Katta o'zgarish yo'q.

Mustaqillikdan keyin ham o'zbek odamlar qishloqda qolib yotibdilar va juda kam shaharlarga ko'chib keldilar.

Qishloqda hayot juda qiyin. Ko'p qishloq odamlarda yaxshi suv, gaz, va svet yo'q. Ko'p qishloq odamlari ishlamaydilar, chunki u yerda ish yo'q. Juda ko'p yigitlar (16 yoshdan 24 yoshgacha) ishlamaydilar (25%).

O'zbekistonning hukumati ba'zi qishloqlarni o'zgartirgan va to'rt yuz ming yangi ishlar yaratgan. Lekin qishloq odamlari ko'paya boryapti va u yerda ko'proq ishlar joylari kerak.

Toshkent (va boshga shaharlarda) hayot qishloqdan asonroq. U yerda juda ko'p odamlarda yaxshi suv, gaz, va svet bor. Toshkentda ko'p odamlarda yaxshi oylik bor va kamroq juda kambag'al odamlar yashaydilar. Shu yerda ko'proq odamlarda sovutgich, televizor, va issiq suv bor. Menimcha, agar ko'proq qishloqda ishlar yaratilmasa, tez orada ko'p qishloq odamlari shaharga ko'chib keladilar. O'zbekistonning qishlog'larida ko'p qashshoqlik bor va qishloq odamlarga yordam berish kerak.

Brent Hierman, Item. Uzbek

INDIANA UNIVERSITY

Department of Central Eurasian Studies

Central Eurasian Journal
Department of Central Eurasian Studies
Indiana University
Goodbody Hall Room 157
1011 East 3rd St.
Bloomington, Indiana 47405-7005